

Η ΜΑΡΩ ΚΑΙ Ο ΓΙΑΝΝΟΣ

ΕΥΡΙΣΚΟΜΑΙ ὑποκάτω ἀειθαλοῦς ἐλάτης παρὰ πηγὴν ψυχρὰν τῆς δασώδους Κλινίτης (ὕψους 1620 μ.), ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς ὁποίας πρὸ μικροῦ εἶδον ὀρθούμενον κάτω τὸν γηραιὸν Ταύγετον καὶ λάμπουσαν πέραν τὴν θάλασσαν τοῦ Κατακώλου. "Ἦδη κάτω μου πολὺ βαθέως ἔχει τὸ ρεῦμά του ὁ ξηρὸς Νίσσaras, τοῦ ὁποίου τὰ ἐνιαχοῦ λιμνάζοντα ὕδατα χρησιμοποιοῦσιν αἱ γυναῖκες τοῦ χωρίου εἰς πλύσιμον τῶν ἀσπρорρούχων, ἀπέναντί μου δὲ βλέπω τὸ κοιμητήριον τῆς πατρίδος μου, τὴν τελευταίαν φεῦ ! κατοικίαν ὑπάρξεων προσφιλῶν καὶ ἀλησμονήτων. . . Ὀλίγον δὲ παρέκει διακρίνω τὸν βράχον τῶν καλογραιῶν, ὑψηλὸν καὶ ἀπόκρημνον, εἰς τὸν ὁποῖον πρώτη ἔστησε τὸν ἐρημικὸν τῆς θρόνον ἢ ἀτυχῆς Μαριῶ, καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου σήμερον κατακρημνίζουσιν οἱ παῖδες τοῦ χωρίου παίζοντες τοὺς ἀδεσπότους κύνας καὶ τὰς γαλᾶς. "Ἄν καὶ δὲν φιλῆ τοὺς πόδας τούτου τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης ὅπως τὸν Λευκάτα, τὸν ὁποῖον δι' ἐνὸς ἀπέλπιδος ἄλματος κατέστησε περιβλεπτον ἢ δύσερως Λεσβία μουσα, ἐν τούτοις ἔχει καὶ οὗτος τὴν ἱστορίαν του καὶ τὰς θλίψεις του.

"Ἡ Μαριῶ ἢ ἡ Μάρω, κόρη τοῦ χωρίου ὠραία, ἔζησε πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ ἀνήκεν εἰς μίαν τῶν πρώτων οἰκογενειῶν τοῦ Ζυγοδυστίου. Ὁραία ὡς ἡ Ἄφροδίτη καὶ ὑψηλὴ ὡς ἡ Ἄρτεμις, εἶχε μεγαλώσει μὲ τὸν ἀέρα τὸν καθαρὸν τοῦ βουνοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ τῆς προσώπου ἔδλεπες ἀνθούντα πάντοτε τοῦ Ἄπριλη τὰ ρόδα, τὰ ζωντανὰ ταῦτα τῆς ὑγείας σύμβολα. Εἰς τὰ δύο μεγάλα καὶ λάμποντα μάτια τῆς, τὰ

κυανᾶ καὶ ἄδολα, διέβλεπες ὅλην τῆς ψυχῆς της τὴν ἀγαθότητα, εἰς δὲ τὰ μαλλιά της τὰ λεπτά, τὰ μακρὰ καὶ χρυσόξανθα, ἀνεγίνωσκες τὸ πρᾶον τοῦ χαρακτῆρός της καὶ τὸ ἥμερον. Τοιαύτη λοιπὸν ἦτο ἡ Μάρω, ἥτις ἀτυχῆς εἰς τὸ δέκατον ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας της ἔχασε τὴν μητέρα της καὶ ἐφόρεσε τὰ μαῦρα. Ποίαν δὲ στέρησιν, ποίαν ἐρημίαν, ποίαν σκληρὰν ἀπώλειαν ὑπέστη ἡ Μάρω διὰ τοῦ θανάτου τῆς μητρός της, θὰ ἐννοήσητε εὐθὺς ὅταν μάθετε ὅτι αὕτη ἦτο ἡ μόνη κόρη τοῦ Μπάρμπα-Θανάση, χωρὶς ἀδελφὸν ἢ ἀδελφήν, καὶ ὅτι ὅλα τὰ παιδικὰ της ἔτη, τὰ χρυσᾶ καὶ εὐθυμα, διήλθε μετὰ μόνης τῆς μητρός της, διότι ὁ πατήρ της ὑπάλληλος ὢν ἔμεινε δι' ὅλης τῆς ἡμέρας μακρὰν τῆς οἰκίας. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἡ Μάρω ἔκτοτε μετὰ τῆς μητρός ἔχασε τὴν σύντροφον, τὴν χαρὰν, τὰς διασκεδάσεις, τοὺς γέλωτας. Μόνη δὲ ἡ ὠραιότης της παρέμενεν ἄφθαρτος ἢ προέβαινεν ἀεὶ ἀυξανομένη. Καὶ ἤδη κατάλευκος καὶ ὠραία, εἰς ὀλόμαυρα ἐνδύματα πένθιμα κρυμμένη, ὠμοίαζε πολὺ μὲ τὴν γλυκεῖαν Πανσέληνον, ἥτις ἀναβαίνει ἀπὸ τὸ βουνὸν κατὰ νύκτα σκοτεινὴν ἀργυρᾶ καὶ λαμπρὰ καὶ φωτοβόλος. Τοιαύτη δὲ οὔσα, ὠραιότερα τῆς Χαηδῆς τοῦ Βύρωνος καὶ κληρονόμος μάλιστα ἀρκετῆς περιουσίας, προσεῖλκυσε ἀμέριστα τὰ ἐρωτύλα τῶν νέων τοῦ χωρίου βλέμματα, ξένοι δὲ Πάριδες ἐκ τῶν περιχώρων καὶ μακρότερα καθ' ἑκάστην προσήρχοντο εἰς Ζυγοβύστιον ζητοῦντες τὴν χεῖρα ταύτης, τὴν καρδίαν καὶ τὴν προῖκά της. Ἄλλ' ἡ Μάρω εἶχε μὲν δύο χεῖρας καὶ πολλὴν προῖκα, ἀλλ' ἡ καρδία της ἦτο μία μόνη καὶ ὡς τοιαύτη ἀνῆκεν ἀποκλειστικῶς — ἄς μὴ τὸ κρύψω — ἀνῆκεν εἰς τὸν Γιάννον.

Ὁ Γιάννος οὗτος, νέος τοῦ χωρίου εἰκοσιτριετίας, μελαγχρονὸς ὀλίγον καὶ ὑψηλός, μὲ δύο ὀφθαλμοὺς σπινθηροβολοῦντας, μὲ κόμην καὶ μύστακα μαῦρον καὶ δασύν καὶ μὲ δύο πόδας καὶ δύο χεῖρας, ὡς θὰ ἔλεγεγν ὁ φιλοπαίγμων φίλος μου κ. Κ. Φ. Σκόκος, ἀνῆκε καὶ αὐτὸς εἰς μίαν τῶν πρώτων οἰκογενειῶν τοῦ χωρίου. Μονογενὴς καὶ πολὺ ἡγαπημένος υἱός, ἦτο κληρονόμος μεγάλης περιουσίας εἰς κτήματα καὶ ποίμνια, τὰ ὁποῖα ἤδη ἐπεμελεῖτο αὐτὸς μόνος, διότι ὁ πατήρ του παθὼν ἀπὸ δύο ἐτῶν παράλυσιν τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ἕνεκα ἡμιπληγίας ἠδυνάτει ἀπολύτως νὰ ἐξέρχεται τῆς οἰκίας του καὶ ὡς ἐκ

τούτου ὅλη ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ περὶ αὐτῶν φροντίς ἐθάρυνε τὸν μονογενῆ Γιάννον.

Περὶ τοῦ Γιάννου τούτου, τοῦ λεβέντη ὡς τὸν ἀπεκάλουν οἱ χωρικοί, ἔπαλλεν ἡ καρδιά τῆς Μάρως. Ἄλλὰ καὶ ὁ Γιάννος δὲν ἔμενεν ἀπαθῆς εἰς τὰς συγκινήσεις της, εἰς τοὺς στεναγμούς της, εἰς τὴν ἀγάπην της, εἰς τὸν ἔρωτά της τέλος ὅλον. Πόσαις φοραῖς δὲν ἐφωράθη παρατηρῶν τὴν Μάρω ἔνδακρος, μὲ βλέμμα πλήρες ἀγάπης καὶ λατρείας, ἄφωρος, ἀφηρημένος, συγκεκινημένος, στενάζων; Πόσαις φοραῖς δὲν τὸν εἶδεν αὐτὴ ἡ Μάρω εἰς τὴν ἀνησυχίαν της στενοχωρούμενον, εἰς τὴν λύπην της θλιβόμενον, εἰς τὴν συμφορὰν της κλαίοντα, εἰς τὴν χαρὰν της γελῶντα; Εἶναι βέβαιον λοιπὸν ὅτι Μάρω καὶ Γιάννος ἠγαπῶντο καὶ ἠγαπῶντο πολὺ. Ἄν δὲ δὲν εἶχον εἰπῆ μεταξὺ των τίποτε περὶ τοῦ ἔρωτός των, αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ ἔρωσ των ὑπῆρχεν εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας των καὶ ὄχι εἰς τὰ χεῖλη. Ὁ τοιοῦτος δὲ ἔρωσ, ὁ ἄφωρος καὶ ἀνεκμυστήρευτος, εἶναι ὁ ὠραιότερος καὶ ἀγνότερος καὶ ἀληθέστερος ἔρωσ, εἶναι ὁ ἔρωσ τῶν ἀγγέλων ὁ ἅγιος. Ἀπὸ πότε δὲ ἐχρονολογεῖτο ὁ ἔρωσ των οὗτος δὲν δύναμαι νὰ εἶπω. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Γιάννος καὶ ἡ Μάρω ἦσαν γείτονες καὶ ὅτι ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ ἐβλέποντο συχνά, εἰς ὅλα δὲ τὰ παιγνίδια καὶ τὰς διασκεδάσεις ἦσαν μαζί.

Καίτοι λοιπὸν οὐδὲν οὐδέποτε περὶ τῆς ἀγάπης των εἶχον ὀμιλήσει οὔτε πρὸς ἀλλήλους οὔτε πρὸς ἄλλους, ἐντούτοις καὶ οἱ γονεῖς των καὶ πολλοὶ γείτονες τοὺς εἶχον ἐννοήσει πρὸ πολλοῦ. Ὁ ἔρωσ, ἀναγνώστὰ μου, ἔχει συγκινήσεις, αἱ δὲ συγκινήσεις δὲν κρύπτονται. Ἐνοήθησαν λοιπὸν ἀγαπώμενοι, ἀλλὰ τοῦτο ἐπέσπευσεν ἴσα-ἴσα τὴν ἔνωσιν αὐτῶν. Ὅντως δὲ δύο μῆνας κατόπιν ἐτελοῦντο οἱ ἀρραβῶνες τοῦ Γιάννου καὶ τῆς Μάρως ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς τοῦ χωρίου χαρᾶς.

Ἡ κοινὴ γνώμη λέγει ὅτι τὸ στάδιον τῶν ἀρραβῶνων εἶναι ἡ ὠραιότερα ἐποχὴ τῆς ζωῆς. Δὲν εἶμαι ἐγὼ ἀρμόδιος νὰ βεβαιώσω τοῦτο. Σέβομαι πάντοτε τὴν κοινὴν γνώμην καὶ παρακαλῶ τὸν ἔχοντα ἀμφιβολίαν νὰ ἐρωτήσῃ πάντα διελθόντα τὸ γλυκὺ καὶ μεθυστικὸν καὶ ὠραῖον τοῦτο στάδιον, τὸ στάδιον τῶν ὄνειρων καὶ τῶν πόθων. Τοῦτο μόνον ἐγὼ δύναμαι νὰ βε-

βαιώσω ότι ο μὴν τῶν ἀρραβῶνων τοῦ Γιάννου καὶ τῆς Μάρως ἠϋξήσε τὴν ἀγάπην των, ἐπολλαπλασίασε τὴν λατρείαν καὶ τοὺς στεναγμούς των, χωρὶς ὅμως νὰ ἀλλοιώσῃ καὶ τὴν ἀγνότητά τοῦ ἔρωτός των, ὅστις παρέμεινε διαυγῆς καὶ καθαρός ὡς τὸ δάκρυ των τὸ φωτεινόν, τὸ ὁποῖον πολὺ συχνὰ ὑγράινε τοῦ ματιοῦ των τὴν κόγχην.

Τέλος πάντων ἡ ἡμέρα τοῦ γάμου ἔφθασεν. Ἦλθεν ἡ παρὰμονὴ καὶ πρὸς τὴν ἐσπέραν ὁ Γιάννος μετέβη εἰς τὸ δάσος τῆς Κλινίτισης, ὅπου εὐρίσκοντο τὰ ποίμνιά του διὰ νὰ ἐκλέξῃ τὸν καλλίτερον κριόν, τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ χωρίου ἔμελλε νὰ στείλῃ δῶρον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης. Μόλις ὅμως ἔφθασεν εἰς τὸ δάσος καὶ ἀμέσως ἐθόλωσεν ὁ οὐρανός, ἐμαύρισεν, ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ διέσχισαν τὸν ἀέρα, ἤνοιξαν οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ καὶ πυκνὴ βροχὴ ραγδαία ἔλουε τὴν γῆν τὴν κατάξηρον. Ὁ Γιάννος ἐξέλεξε τὸν κριόν καὶ ἔσπευσε ὑπὸ τὴν σκέπην ἐλάτης πολυκλάδου καὶ πυκνῆς καὶ ἀνέμενεν ἐκεῖ τῆς βροχῆς τὴν κατάπαυσιν. Παρῆλθον ὅμως δύο καὶ τρεῖς ὥραι, ἐπῆλθεν ἡ τὰ πάντα καθιστάνουσα μαῦρα καὶ φοβερά νύξ καὶ ἡ βροχὴ ἐξηκολούθει ραγδαιοτέρα. Ἀπέκαμε πλέον νὰ περιμένῃ! Ἀναίσθητος λοιπὸν εἰς τὴν μανίαν τοῦ μυκωμένου ἀνέμου καὶ ἀτάραχος καὶ ἀφοβος εἰς τῆς βροχῆς τὴν θορυβώδη κατάπτωσιν καὶ τοῦ σκότους τὴν πυκνότητα ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς τῆς καρδίας του καὶ μετὸ γλυκὺ φῶς τῆς ἀγάπης διέκρινε μακρὰν εἰς τὸ χωρίον τὴν Μάρω του ἀνήσυχον ἐν μέσῳ τοῦ ἀνησυχουῦντος διὰ τὴν βραδύτητά του χωρίου. Καὶ ἰδοὺ ἀμέσως σχίζει τὸ σκότος καὶ τὴν βροχὴν καὶ μετὰ βῆμα σφαλλόμενον κατορθώνει νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ χειμάρρου σύρων ὀπισθὲν του τὸν κριόν τὸν καλόν. Ὁ Νίσθαρας θολός καὶ βούζων εἶχεν ἤδη ὑπερεκχειρίσῃ καὶ ἔρρεε κάτω ταχὺς καὶ μαινόμενος. Εἰς τὴν τοιαύτην τούτου θέαν ὁ Γιάννος ἐστάθη ἀδημονῶν ὡς ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἀπροσδοκῆτως εὐρέθη ἐντὸς ἀδιεξόδου. Περιέφερε τὸ βλέμμα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ζητῶν διέξοδον, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἐβλεπε τοιαύτην. Τέλος ἀπεφάσισε νὰ ριφθῇ ἐντὸς τοῦ χειμάρρου καὶ παλαίων καὶ σχίζων τὰ ὀρμητικὰ του νερά νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην νικητής. «Ποταμέ, εἶπε, δὲν θὰ θάψῃς ὑπὸ τὰ θολά

σου νερά ένα Γιάννον, ὅστις οὐδὲ κἄν ἀνήκει πλέον εἰς αὐτόν. "Ἄν δὲν θέλῃς νὰ λυπηθῆς ἐμὲ θὰ λυπηθῆς ἐξ ἅπαντος τὴν Μάρω, ἣτις τοςάκις ἦλθεν ἐδῶ καὶ ἔπλυνεν ἐκτιμῶσα τὰ ψυχρὰ ὕδατά σου.» Ταῦτα εἶπε καὶ ἐρρίφθη ἐντὸς τοῦ ρεύματος λησμονήσας ἐκεῖ εἰς τὴν ἄκραν τὸν κριὸν ἀκολουθοῦντα. Ὑπὸ τὰ νερά τὰ θολὰ καὶ κεραμόχροα ἐβάδισεν ἀκλόνητος μέχρι τῆς ἄλλης ὄχθης, τὴν ὁποίαν ἤγγισεν ἤδη διὰ τῆς χειρὸς. Τρεῖς προσεπάθησε νὰ ἀναρριχηθῆ εἰς ταύτην, ἀλλὰ καὶ τρεῖς ἀπέτυχεν. "Ὅτε δὲ τὴν τετάρτην κατέβαλλεν ὅλας του τὰς δυνάμεις καὶ ἐλπίς ὑπῆρχε νὰ σωθῆ, πλήμμυρα μεγαλειτέρα τοῦ ποταμοῦ ἐπελθοῦσα, παρέσυρεν αὐτὸν ὑπὸ τὸ ὕδωρ τὸ θολόν· ἤκούσθη μετ' ὀλίγον στεναγμὸς βαθύς καὶ τὸ ὄνομα τῆς Μάρως. Ἐπιχολούθησεν ἀμέσως σιγῇ νεκρική καὶ τὸ ρεῦμα ἐκτελέσας τὸ ἀπαίσιόν του ἔργον ἐξηκολούθησε τὴν βοήν του. Ὁ Γιάννος ἐπνίγη! Μάρτυς θλιβερός τοῦ φοβεροῦ τούτου δράματος ἔμεινε μόνος ὁ κριός, ὅστις καρφωμένος ἐκεῖ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ χειμάρρου ἤρχισεν ἤδη νὰ βελλάζῃ γοερῶς.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἀνησυχοῦντες καὶ κακὸν προμαντεύοντες ἐξῆλθον εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Γιάννου. Ἐκεῖ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ποταμοῦ εὔρον τὸν κριόν, ὅστις δὲν ἠδύνατο μὲν νὰ ὀμιλῇ, ἀλλ' ἤξευρεν ἀληθῶς νὰ πονῆ καὶ νὰ κλαίῃ, διὰ τοῦ θλιβεροῦ δὲ βελάσματος του νὰ ἀναγγέλλῃ τὴν παροῦσαν συμφορὰν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν τὸ πτώμα τοῦ Γιάννου εὔρεθη κάτω εἰς τὸν κάμπον ἐξοιδημένον. Ἡ δυστυχὴς Μάρω ἔρημος ἤδη ἀνενέωσε διὰ παντός τὸ συνάλλαγμα τοῦ πένθους τῆς πρὶν ἀκριβῶς λήξῃ. Ἐκεῖ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βράχου μακρὰν τῆς κοινωνίας καὶ τῆς χαρᾶς ἔστησε τὸ ἐρημητήριόν της καὶ κλαίουσα παρετῆρει διαρκῶς τὸ ρεῦμα τοῦ χειμάρρου διὰ νὰ μὴ λησμονήσῃ ποτὲ τὴν δυστυχίαν της.

(Ἐν Λαρίσσι, 1890)

ΧΡΙΣΤΟΣ Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ